HE 77/2025 vp
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Maa- ja metsätalousvaliokunta 23.9.2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista sekä siihen liittyviksi laeiksi

Luonnonsuojeluliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa asiasta seuraavaa:

Metsäkato on jatkuva ongelma myös Suomessa

Yleisesti haluamme todeta, että Suomi on sitoutunut globaalin metsäkadon pysäyttämiseen. Metsäkato on myös kotimaassa jatkuva ongelma. Hallituksen esityksen mukaan Suomessa metsäkatoala on 14 000 hehtaaria vuosittain ja metsäkadon aiheuttaa vuosittaisista 6 prosenttia kokonaispäästöistä. Luonnonsuojeluliitto pitää alaa ja päästömääriä merkittävinä. Metsäkatoasetuksen lisäksi on tärkeä toimeenpanna myös muita metsäkatoa hillitseviä toimia, kuten ottaa käyttöön maankäytön muutosmaksu metsäkatoa aiheuttaville hankkeille.

Metsien tilan heikkenemistä on vaarassa jäädä tunnistamatta

Hallituksen esityksen mukaan mukaan riski metsätalouden aiheuttamalle metsien tilan heikkenemiselle on pieni. Tilanne metsien tilan heikkenemisen osalta on kuitenkin epäselvä, sillä ikimetsiä ei ole kunnolla kartoitettu Suomessa. Luonnontilaisten metsien raportoinnissa on esimerkiksi lähdetty siitä, että näitä alueita sijaitsee vain suojelualueilla, Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan tämä ei kuitenkaan pidä paikkansa, vaan näitä alueita on myös talousmetsissä. Vaikka pinta-alat eivät olisi suuria, kartoitusten puute ja määritelmien epäselvyys jättävät maanomistajat, hakkuita toteuttavat ja puuta ostavat epävarmaan asemaan. Luonnon monimuotoisuuden kannalta jokaisen luonnontilaisen metsän katoaminen on menetys.

Hallituksen esityksen pohjana on käytetty Luonnonvarakeskuksen tarkentamaa määritelmää luonnontilaisista metsistä. Ikä- ja lahopuurajat on tässä esitetty hieman eri tavalla kuin kansallisissa vanhan metsän kriteereissä ja nyt esimerkiksi ikäraja on asetettu valtioneuvoston asettamia vanhan metsän kriteereitä ylemmäs. Valtioneuvoston vanhan metsän kriteerit saivat mittavaa kritiikkiä tiedeyhteisöltä. Syken raportissa luonnontilaisista metsistä ja vanhoista metsistä (2024) avataan vanhojen ja luonnontilaisten metsien suhdetta ja määritelmiä.

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO | Itälahdenkatu 22 b A, 00210 Helsinki | Puh. 09 228 08210 | toimisto@sll.fi

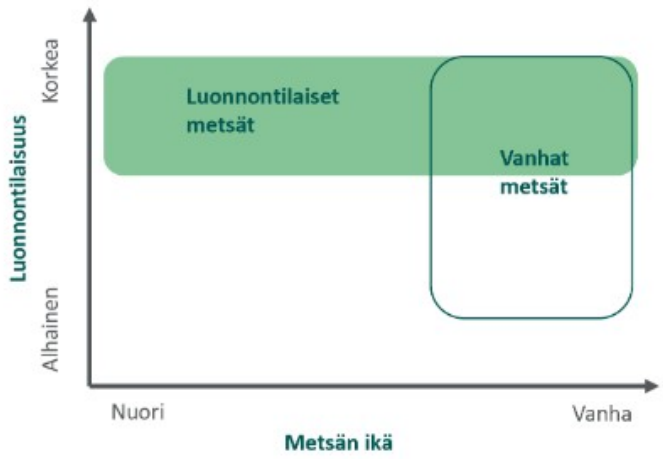

Kuva 1. Luonnontilaisten metsien ja vanhojen metsien käsitteellinen ero. Vaaka-akselilla metsän ikä kasvaa nuorista metsistä vanhoihin metsiin, ja pystyakselilla metsän luonnontilaisuus kasvaa alhaisesta korkeaan.

Kuva on Syken raportista, sen mukaan vanhat metsät ovat vanhimpia luonnontilaisista metsistä. Nyt luonnontilaisille metsille on kuitenkin asetettu korkeampi ikäraja kuin vanhoille metsille, joiden ikärajat jo saivat mittavaa kritiikkiä tutkijoilta. Tämä ei ole linjassa yllä olevan kuvaajan kanssa. Luonnontilaisille metsille ei pidä asettaa näin korkeita ikärajoja.

Myös kuusimetsille esitetty 10 hehtaarin vähimmäiskoko on liian suuri, myös tätä pienemmät luonnontilaiset alueet on tärkeää saada turvaan.

Luonnonsuojeluliitto esittää, että luonnontilaisten metsien kansallisen määritelmän tarkentaminen täytyy tehdä avoimemmin ja osallistaa prosessiin laajempaa joukkoa tiedeyhteisöä. Haluamme kiinnittää huomiota siihen, että ilmeisesti hallituksen esityksessä viitattua Luonnonvarakeskuksen selvitystä luonnontilaisista metsistä ei ole julkaistu, tai ainakin se on hyvin hankalasti löydettävissä. Suomessa tulisi pyrkiä mahdollisimman avoimeen päätöksentekoon ja valmistelutyöhön, olisi toivottavaa että kaikki oleelliset dokumentit olisivat helposti saatavilla esimerkiksi hankeikkunan kautta.

Suomessa tilastoinnissa käytettävä määritelmä plantaasimetsille (uudistaminen vierasperäisiä lajeja käyttäen) ei ole yhdenmukainen FAO:n määritelmän kanssa, joka ei rajaa plantaaseja pelkästään vierasperäisiin lajeihin. Tämä jättää riskin sille, että luonnontilaisten metsien muuttamista plantaaseiksi jää Suomessa tilastoimatta ja tunnistamatta.

Perustellut huolenaiheet ovat tärkeä lisä asetuksen noudattamisen valvontaan

On hyvä, että luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä on mahdollisuus esittää perusteltuja huolenaiheita lain noudattamiseen liittyen. Metsäkatoasetuksen 31 artiklan 3 kohdan mukaan määräaika viranomaisen ilmoittaa huolenaiheen aiheuttamista toimista on 30 päivää. Asetus kuitenkin jättää mahdollisuuden säätää määräajasta kansallisesti. Luonnonsuojeluliitto pitää nyt esitettävää kolmen ja kuuden kuukauden määräaikaa pitkänä. Viranomaisen nopea reagointi voi olla tärkeää esimerkiksi tapauksissa, joissa on epäilys että hakkuisiin on joutumassa luonnontilaista metsää. Hakkuuilmoitus täytyy Suomessa tehdä 10 päivää ennen hakkuita, joten näissä tapauksissa valvovan viranomaisen nopea reagointi on tärkeää. Parhaimmillaan huolenaiheilmoitukset toimivat viranomaisen työtä ja asetuksen noudattamista tukevana. On kaikkien etu että asetusta noudatetaan ja valvonta Suomessa toimii kunnolla.

Riittävien viranomaisresurssien varmistaminen on tärkeää

Jotta Metsäkatoasetuksen kansallinen toimeenpano lähtee sujumaan, on toimivaltaisen viranomaisen, eli tässä tapauksessa Ruokaviraston ja tarvittaessa Metsäkeskuksen, riittävät resurssit asetuksen valvomiseksi varmistettava.

Myös seuraamukset lain rikkomisesta tulee asettaa riittävän suuriksi, tällä varmistetaan osaltaan että lakia noudatetaan.

Lisätiedot

- Liisa Toopakka, monimuotoisuusasiantuntija liisa.toopakka@sll.fi, 040 5042 989

Lähteet:

Syrjänen, K. et al. 2024. Luonnontilaiset metsät ja vanhat metsät Suomessa : Euroopan komission ohjeet ja kansallinen tarkastelu. Suomen ympäristökeskus. Saatavana: https://helda.helsinki.fi/items/0dab79c5-dc5d-43d4-9a0f-b59a96c52589